ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (prvá komora)

z 3. apríla 2008 *

Vo veci C-306/06,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný rozhodnutím Oberlandesgericht Köln (Nemecko) z 26. mája 2006 a doručený Súdnemu dvoru 14. júla 2006, ktorý súvisí s konaním:

01051 Telecom GmbH

proti

Deutsche Telekom AG,

SÚDNY DVOR (prvá komora),

v zložení: predseda prvej komory P. Jann, sudcovia A. Tizzano (spravodajca), A. Borg Barthet, M. Ilešič a E. Levits,

* Jazyk konania: nemčina.

generálny advokát: M. Poiares Maduro,
tajomník: B. Fülöp, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní zo 6. septembra 2007,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— 01051 Telecom GmbH, v zastúpení: P. Schmitz, Rechtsanwalt,

— Deutsche Telekom AG, v zastúpení: M. Reuter, Rechtsanwalt,

— nemecká vláda, v zastúpení: M. Lumma a A. Günther, splnomocnení zástupcovia,

— česká vláda, v zastúpení: T. Boček, splnomocnený zástupca,

— rakúska vláda, v zastúpení: C. Pesendorfer, splnomocnená zástupkyňa,

— fínska vláda, v zastúpení: A. Guimaraes-Purokoski, splnomocnená zástupkyňa,

— Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: B. Schima, splnomocnený zástupca,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 18. októbra 2007,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 3 ods. 1 písm. c) bodu ii) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2000/35/ES z 29. júna 2000 o boji proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách (Ú. v. ES L 200, s. 35; Mim. vyd. 17/001, s. 226).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi 01051 Telecom GmbH (ďalej len „01051 Telecom“) a Deutsche Telekom AG (ďalej len „Deutsche Telekom“) týkajúceho sa platenia úrokov z omeškania z dôvodu údajného oneskoreného platenia faktúr.

Právny rámec

Právo Spoločenstva

3 Účelom smernice 2000/35 je zosúladenie niektorých aspektov právnych predpisov členských štátoch o boji proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách.

4 Odôvodnenia č. 7, 9, 10 a 16 tejto smernice stanovujú:

„(7) Podniky, a to najmä malé a stredné, sú v dôsledku príliš dlhých platobných dôb a oneskorených platieb výrazne správne a finančne zaťažované. Navyše sú tieto problémy hlavnou príčinou platobnej neschopnosti, ktorá ohrozuje samotnú existenciu podnikov, a majú za následok rozsiahle straty pracovných miest.

…

(9) Rozdiely medzi pravidlami pre platby a skutočnou praxou sú v členských štátoch prekážkou riadneho fungovania vnútorného trhu.

(10) Táto skutočnosť má za následok značné obmedzenie obchodných transakcií medzi členskými štátmi. To je v rozpore s článkom 14 zmluvy, podľa ktorého by

podnikatelia mali mať možnosť obchodovať na vnútornom trhu za podmienok, ktoré zaručujú, že cezhraničné obchodné transakcie neprinášajú so sebou väčšie riziká než domáci obchod. Pri uplatňovaní podstatne rozdielnych pravidiel na domáce a cezhraničné obchodné transakcie by došlo k narušeniu voľnej hospodárskej súťaže.

…

(16) Oneskorená platba predstavuje porušenie zmluvy, ktoré sa v dôsledku nízkych sadzieb úrokov z oneskorenia, resp. zdĺhavých konaní o náhradu škody vo väčšine členských štátov stáva finančne atraktívnym pre dlžníkov. Na odvrátenie tohto trendu a zabezpečenia toho, aby dôsledky vyplývajúce z oneskorených platieb odrádzali od oneskorených platieb, je potrebná rázna zmena vrátane náhrady nákladov vzniknutých veriteľom.“

5 Článok 3 ods. 1 písm. a) až c) smernice 2000/35 stanovuje:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby:

a) úrok podľa písm. d) sa stal splatným dňom nasledujúcim po termíne alebo po uplynutí lehoty na zaplatenie určených v zmluve,

b) v prípade, že termín alebo lehota na zaplatenie v zmluve nie sú stanovené, sa úrok stal splatným automaticky bez potreby upozornenia:

i) 30 dní po obdržaní faktúry alebo rovnocennej výzvy na zaplatenie dlžníkom, alebo

ii) v prípade, ak dátum obdržania faktúry alebo rovnocennej výzvy na zaplatenie je neurčitý, 30 dní po obdržaní tovaru alebo služby, alebo

iii) v prípade, že dlžník obdrží faktúru, alebo rovnocennú výzvu na zaplatenie skôr ako tovar alebo službu, 30 dní po obdržaní tovaru alebo služby, alebo

iv) v prípade, ak proces prevzatia, resp. overovania, ktorým sa má stanoviť zhoda tovaru alebo služby so zmluvou, je určený zákonom alebo zmluvou, a ak dlžník obdrží faktúru alebo rovnocennú výzvu na zaplatenie skôr alebo v deň, keď sa takéto preberanie, resp. overovanie uskutoční, 30 dní po tomto dni;

c) veriteľ mal nárok na úrok z omeškania, ak:

i) splnil svoje zmluvné a zo zákona mu vyplývajúce záväzky, a

ii) neobdržal dlžnú čiastku načas, s výnimkou prípadov, keď dlžník nie je za omeškanie zodpovedný.“

Vnútroštátne právo

6 § 269 nemeckého Občianskeho zákonníka (Bürgerliches Gesetzbuch, ďalej len „BGB“) stanovuje:

„1. Ak miesto plnenia nie je určené, a ani ho nie je možné na základe okolností a najmä povahy záväzku určiť, dlh sa plní v mieste, kde mal dlžník svoje sídlo alebo bydlisko v čase vzniku dlhu.

2. Ak záväzok vznikol v rámci obchodnej alebo priemyselnej činnosti dlžníka, a ak tento dlžník mal svoj obchodný alebo priemyselný podnik na inom mieste ako svoje bydlisko alebo sídlo, miesto tohto podniku sa použije namiesto jeho sídla.

3. Samotná skutočnosť, že dlžník znáša náklady na prepravu, neznamená, že miesto odoslania je miestom plnenia.“

7 § 270 BGB stanovuje:

„1. V prípade pochybností znáša dlžník riziko a náklady na doručenie finančných prostriedkov do bydliska alebo sídla veriteľa.

2. Ak pohľadávka vznikla v rámci obchodnej alebo priemyselnej činnosti veriteľa, a ak tento veriteľ mal svoj obchodný alebo priemyselný podnik na inom mieste ako svoje sídlo, miesto tohto podniku sa použije namiesto jeho sídla.

3. Ak v dôsledku zmeny sídla alebo miesta obchodnej alebo priemyselnej činnosti podniku patriacemu veriteľovi, ku ktorému došlo po vzniku dlhu, sa zvýšia náklady na prepravu alebo riziko, rozdiel v tomto zvýšení nákladov alebo rizika znáša veriteľ.

4. Ustanovenia o mieste plnenia nie sú dotknuté.“

8 § 286 BGB v znení zmenenom a doplnenom na účely prebratia smernice 2000/35 stanovuje:

„1. Ak dlžník nesplní svoj záväzok na základe upomienky veriteľa doručenej po uplynutí lehoty, dostáva sa do omeškania. Podanie žaloby, ktorou sa oprávnená osoba domáha plnenia, a doručenie platobného rozkazu v rámci podobného konania sú považované za upomienku.

2. Upomienka nie je potrebná v prípade, ak:

   1) deň plnenia bol stanovený na základe kalendára,

   2) plneniu musí predchádzať určitá presná udalosť a bola stanovená primeraná lehota na vykonanie plnenia takým spôsobom, že je možné ju vypočítať podľa kalendára od danej udalosti,

   3) dlžník odmietne vážne a s konečnou platnosťou splniť svoj záväzok,

   4) okamžité omeškanie je odôvodnené osobitnými dôvodmi a s ohľadom na záujmy oboch zúčastnených strán.

3. Dlžník peňažnej pohľadávky je v omeškaní najneskôr vtedy, keď neposkytne plnenie v priebehu 30 dní od prijatia faktúry alebo rovnocennej výzvy na zaplatenie, ak ju medzitým nezaplatil; toto platí pre dlžníka, ktorý je zároveň spotrebiteľom, len v prípade, že faktúra alebo výzva na zaplatenie obsahujú výslovné upozornenie na tento dôsledok. Ak dátum prijatia faktúry alebo výzvy na zaplatenie je neurčitý, dlžník, ktorý nie je spotrebiteľom, je v omeškaní najneskôr 30 dní po uplynutí lehoty a od prijatia protiplnenia.

4. Dlžník nie je v omeškaní, pokiaľ ešte nedošlo k plneniu z dôvodu, za ktorý nie je dlžník zodpovedný.“

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

9 Spoločnosti 01051 Telecom a Deutsche Telekom poskytujú telekomunikačné služby pre verejnosť a prevádzkovateľov sietí. Deutsche Telekom poskytuje okrem toho aj fakturačné služby pre iných operátorov, akým je aj 01051 Telecom.

10 Od roku 1998 majú tieto spoločnosti medzi sebou zmluvný vzťah na základe zmluvy o prepojení, podľa ktorej si vzájomne fakturujú poskytnuté služby a účtujú na jej základe dlžné sumy. Táto zmluva bola viackrát zmenená. V jej poslednom znení z 26. júna 2002, ako bola oboma účastníkmi predložená vnútroštátnemu súdu, obsahuje tieto ustanovenia:

„17.4 Splatnosť

Peňažné pohľadávky voči zmluvným stranám sú splatné po doručení faktúry.

Fakturovanú sumu treba zaplatiť na účet uvedený na faktúre.

17.5 Oneskorenie platby

Omeškanie nastáva, ak nevzniklo už z titulu upomienky, po uplynutí 30 dní od splatnosti a doručenia faktúry.

Ak sa niektorá zo zmluvných strán dostane do omeškania s platbami, bude vypočítaná nasledujúca náhrada škody:

— úroky z omeškania vo výške 8 % nad základnou úrokovou sadzbou podľa § 247 [BGB],

…“

11 V roku 2001 uzatvorili 01051 Telecom a Deutsche Telekom zmluvu o fakturácii a inkase, ktorá v bode 8 uvádza:

„Zmluvný partner môže vyúčtovať Deutsche Telekom zakaždým v strede alebo na konci mesiaca jednou faktúrou čisté odplaty za plnenia, ktoré vykonal a pre ktoré Deutsche Telekom určil, že môžu byť fakturované, s pripočítaním dane z obratu za poskytnuté služby. Fakturovaná suma musí byť pripísaná k dobru na účet uvedený na faktúre alebo započítaná najneskôr do 30 dní od doručenia faktúry.“

12 V rámci žaloby na Landgericht Bonn, ktorý rozhodoval vo veci v prvom stupni, spoločnosť 01051 Telecom tvrdila, že ustanovenie bodu 8 zmluvy o fakturácii a inkase sa má použiť aj v rámci zmluvy o prepojení. V dôsledku toho žiadala od Deutsche Telekom, aby jej v prípadoch, keď po vzájomnom započítaní ostala zvyšná suma, zaplatil úroky z omeškania za lehotu počítanú odo dňa, ktorý nasleduje po 30. dni od doručenia príslušnej faktúry, do pripísania dlžnej sumy na účet 01051 Telecom.

13 Landgericht Bonn tejto žalobe čiastočne vyhovel, keď rozhodol, že plnenie, ktoré bol Deutsche Telekom povinný uskutočniť, nespočívalo len v podaní príkazu na úhradu dlžnej sumy, ale aj v pripísaní tejto sumy na bankový účet 01051 Telecom. Takýto záver jasne vyplýva z článku 3 ods. 1 písm. c) bod ii) smernice 2000/35, podľa ktorého má veriteľ pri oneskorenej platbe nárok na úroky vtedy, keď „neobdržal" dlžnú čiastku načas. Navzdory výkladu, ktorý bol v Nemecku doteraz prevažujúci, nie je na vznik úrokov z omeškania rozhodujúce neskoré vykonanie príkazu na úhradu, ale skutočnosť, že veriteľ dostal dlžnú sumu oneskorene.

14 Deutsche Telekom podal odvolanie proti rozsudku Landgericht Bonn na Oberlandesgericht Köln, v ktorom namietal voči výkladu prvostupňového súdu. V návrhu na začatie prejudiciálneho konania vnútroštátny súd uvádza, že v zásade podľa prevažujúceho výkladu judikatúry v Nemecku sa v prípade platby bankovým prevodom považuje plnenie za včasne vykonané vtedy, keď v prvom rade príkaz na úhradu dôjde peňažnému ústavu dlžníka pred uplynutím lehoty na zaplatenie, ďalej na účte dlžníka je k dispozícii krytie alebo existuje prísľub úveru v dostatočnej výške, a nakoniec, keď peňažný ústav dlžníka prijme príkaz na úhradu pred uplynutím lehoty.

15 Vnútroštátny súd však uznáva, že určitý výklad článku 3 ods. 1 písm. c) bodu ii) smernice 2000/35 môže viesť k inému riešeniu. Najmä použitie výrazov „erhalten“ v nemeckej, „received“ v anglickej a „reçu“ vo francúzskej verzii tejto smernice môže naznačovať, že aby neprišlo k oneskorenej platbe v zmysle tejto smernice, musí byť dlžná suma pripísaná na účet veriteľa pred uplynutím príslušnej lehoty.

16 Za týchto okolností Oberlandesgericht Köln rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Je vnútroštátna právna norma, podľa ktorej na uskutočnenie platby, ktorá bráni vzniku omeškania dlžníka alebo ukončuje už vzniknuté omeškanie, bankovým prevodom prijatým bankou [nie je rozhodujúci] dátum pripísania sumy na účet veriteľa, ale dátum udelenia príkazu na úhradu dlžníkom pri dostatočnom krytí alebo existujúcom prísľube úveru v dostatočnej výške, v súlade s článkom 3 ods. 1 písm. c) bodom ii) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2000/35/ES…?“

O prejudiciálnej otázke

17 Vnútroštátny súd sa svojou otázkou v podstate pýta, odkedy sa môže platba vykonaná bankovým prevodom považovať za vykonanú načas v rámci obchodnej transakcie, a teda zamedziť nároku na navyšovanie úrokov z omeškania z pohľadávky v zmysle článku 3 ods. 1 písm. c) bodu ii) smernice 2000/35.

18 Spoločnosť 01051 Telecom, česká vláda a Komisia Európskych spoločenstiev tvrdia, že tak z prípravných prác, ako aj zo znenia smernice 2000/35 vyplýva, že jej cieľom je zabezpečiť, že k omeškaniu platby dôjde, keď veriteľ nedostal dlžnú sumu v stanovenej lehote, t. j. v prípade bankového prevodu, pokiaľ uvedená suma nie je pripísaná na účet veriteľa pred uplynutím lehoty na zaplatenie. Dátum, kedy bola dlžná suma pripísaná na účet veriteľa, je teda rozhodný dátum, na základe ktorého je možné určiť, či je veriteľ oprávnený požadovať zaplatenie úrokov z omeškania.

19 Naopak, tak Deutsche Telekom, ako aj nemecká, rakúska a fínska vláda v podstate tvrdia, že smernica 2000/35 kladie len minimálne požiadavky v oblasti boja proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách tým, že v rámci tohto cieľa priznáva väčší manévrovací priestor právnym poriadkom členských štátov. Konkrétne na základe článku 3 tejto smernice majú členské štáty určiť dátum, od ktorého sa má platba bankovým prevodom považovať za načas vykonanú, keďže upravuje len to, za akých podmienok a lehôt sa môžu v prípade neexistencie zmluvnej dohody nárokovať úroky z omeškania.

20 Takže výklad, podľa ktorého by mal dlžník vykonať bankový prevod v peňažnom ústave v stanovených lehotách, predstavuje správnu rovnováhu medzi záujmami veriteľa a dlžníka, vzhľadom najmä na skutočnosť, že čas potrebný na vykonanie bankového prevodu závisí od spracovania transakcie v bankách a nie na dlžníkovom úkone. Za týchto okolností by bolo neprimerané pripisovať prípadné oneskorenie spôsobené spracovaním bankových transakcií dlžníkovi, ktorý konal v dobrej viere a vykonal prevod načas, t. j. pred uplynutím lehoty na zaplatenie.

21 Aby bolo možné odpovedať na otázku položenú vnútroštátnym súdom, je potrebné v prvom rade pripomenúť, že ako uvádzajú tak Deutsche Telekom, ako aj nemecká, rakúska a fínska vláda, smernica neharmonizuje všetky pravidlá vzťahujúce sa na

oneskorené platby v obchodných transakciách, ale upravuje len niektoré osobitné pravidlá v tejto oblasti. Medzi nimi sú, ako už Súdny dvor rozhodol, pravidlá týkajúce sa úrokov z omeškania v prípade oneskorenej platby (pozri v tomto zmysle rozsudok z 26. októbra 2006, Komisia/Taliansko, C-302/05, Zb. s. I-10597, bod 23).

22 V tejto súvislosti, po tom, čo v článku 3 ods. 1 písm. b) bode i) definuje lehotu na zaplatenie 30 dní, ak táto lehota nebola v zmluve stanovená inak, smernica 2000/35 uvádza v tom istom odseku v písm. c) bode ii), že veriteľ má nárok na úrok z omeškania, ak „neobdržal dlžnú čiastku načas, s výnimkou prípadov, keď dlžník nie je za omeškanie zodpovedný“.

23 Zo znenia ustanovenia článku 3 ods. 1 písm. c) bodu ii) teda jasne vyplýva, že na účely navyšovania úrokov z omeškania sa platba dlžníka považuje za oneskorenú, keď veriteľ nedisponuje dlžnou sumou pred uplynutím lehoty. V prípade platby bankovým prevodom až pripísanie dlžnej sumy na účet veriteľa mu umožňuje disponovať s uvedenou sumou.

24 Takýto výklad je potvrdený viacerými jazykovými verziami smernice 2000/35, ktoré sa jednoznačne odvolávajú na prijatie dlžnej sumy počas lehoty na zaplatenie. Taký je najmä prípad výrazov „erhalten“ v nemeckej, „received“ v anglickej, „reçu“ vo francúzskej a „ricevuto“ v talianskej jazykovej verzii smernice 2000/35.

25 Okrem toho z prípravných prác na uvedenej smernici jasne vyplýva, že použitie výrazu „reçu“ nebolo náhodné, ale sa zakladalo na zámernom rozhodnutí normotvorcu Spoločenstva. Ako totiž Komisia zdôrazňuje, počas rokovaní, ktoré pred

prijatím tejto smernice prebiehali v Rade Európskej únie, bol tento výraz zvolený na úkor viacerých iných výrazov, ktoré boli menej presné, pokiaľ ide o určenie dátumu, od ktorého sa má platba v obchodnej transakcii považovať za vykonanú v stanovenej lehote.

26 Navyše výklad, podľa ktorého je pripísanie dlžnej sumy na účet veriteľa rozhodujúcim kritériom platby, pretože sa zakladá na dátume, kedy dlžnou sumou môže tento veriteľ určite disponovať, je v súlade s hlavným cieľom smernice 2000/35 vyplývajúcim najmä z jej odôvodnení č. 7 a 16, t. j. s ochranou držiteľov peňažných pohľadávok.

27 Nakoniec je potrebné dodať, že takýto výklad článku 3 ods. 1 písm. c) bodu ii) smernice sa zdá byť potvrdený výkladom prijatým Súdnym dvorom v iných oblastiach práva Spoločenstva. Ako tvrdí 01051 Telecom, z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že pripísanie na účet vlastných zdrojov Európskych spoločenstiev predstavuje rozhodujúce kritérium na určenie, či si členský štát, ktorý má Komisii poskytnúť peňažnú sumu, nesplnil svoje povinnosti, a či v dôsledku toho je povinný uhradiť úroky z omeškania (pozri v tomto zmysle rozsudok z 12. júna 2003, Komisia/Taliansko, C-363/00, Zb. s. I-5767, body 42, 43 a 46).

28 Z tohto dôvodu dátum rozhodujúci na posúdenie, kedy môže byť platba bankovým prevodom v rámci obchodnej transakcie považovaná za vykonanú načas, čo teda vylučuje navyšovanie úrokov z omeškania na základe tejto pohľadávky v zmysle uvedeného ustanovenia, je dátum, kedy bola dlžná suma pripísaná na účet veriteľa.

29 Tento záver nemôže spochybniť argumentácia, ktorú podporuje najmä fínska vláda, podľa ktorej by taký výklad článku 3 ods. 1 písm. c) bodu ii) smernice 2000/35 viedol k tomu, že by dlžník až nerozumne musel znášať riziko spojené s lehotami na spracovanie bankových transakcií.

30 V tejto súvislosti stačí uviesť, že toto ustanovenie na konci presne uvádza, že dlžník nesmie byť braný na zodpovednosť za omeškanie, za ktoré nie je zodpovedný. Inými slovami, samotná smernica 2000/35 vylučuje platenie úrokov z omeškania v prípade, že oneskorenie platby nie je dôsledkom správania sa dlžníka, ktorý starostlivo zohľadnil bežné lehoty potrebné na vykonanie bankového prevodu.

31 Napokon, ako uviedla česká vláda, v rámci obchodných transakcií je bežné, že ustanovenia zákona alebo zmluvy upravujú lehoty potrebné na vykonanie bankových prevodov tak, že dlžník môže predpokladať tieto lehoty a zabrániť teda vzniku úrokov z omeškania.

32 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy treba na položenú otázku odpovedať, že článok 3 ods. 1 písm. c) bod ii) smernice 2000/35 sa má vykladať v tom zmysle, že na to, aby platba bankovým prevodom bránila vzniku úrokov z omeškania alebo ukončila ich navyšovanie, vyžaduje, aby dlžná suma bola pripísaná na účet veriteľa pred uplynutím lehoty na zaplatenie.

O trovách

33 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (prvá komora) rozhodol takto:

Článok 3 ods. 1 písm. c) bod ii) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2000/35/ES z 29. júna 2000 o boji proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách sa má vykladať v tom zmysle, že na to, aby platba bankovým prevodom bránila vzniku úrokov z omeškania alebo ukončila ich navyšovanie, vyžaduje, aby dlžná suma bola pripísaná na účet veriteľa pred uplynutím lehoty na zaplatenie.

Podpisy